

e-manet

“Birçok tanık önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere EMANET ET.” 2Ti. 2:2

Sayı 5 ♦ Ekim – Aralık 2004 ♦ üç aylık ücretsiz e-posta dergisi

içindekiler:

DÜŞÜNCE

Li-Derkenar: “Farklı Olmanın Tadı” (Chuck Faroe)..... 2

KİTAP

Galatyalılar Serisi: Galatyalılar 2:1-10 (İhsan Özbek) 3

Bir Türk Teolojisi'ne Doğru: Bir Türk Teolojisi'nin Temel Yapısı (Ziya Meral)..... 5

Elçilerin İşleri'nin Buyrukçu İçeriği Var mıdır? (Steven K. Mittwede) 9

TARİH

Dönüm Noktaları Serisi: Büyük Bölünme (Mark Noll) 13

HİZMET

Kimiz ve Nereye Gidiyoruz? (Ken Wiest)..... 14

Diyaloga Dayalı Savunmaları Anlamak (David K. Clark) 15

e-manet Türkiye'de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir. *e-manet*, 2. Timoteos 2:2'deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi var: **olgunlaşma ve hizmet**.

Dergide benimsenen iki temel değer de var: **üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı**.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgide hoşgörmekle birlikte Kutsal Yazılar'a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. *e-manet*'in yararlı olması için tepkileriniz, istekleriniz ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları e-manet@mail.com adresiyle iletebilirsiniz.

“Farklı Olmanın Tadı”

“Ne kadar sıkıcı!” lafını seyirciye dedirtmemek medyada çalışanların başlıca kaygılarından biridir. Çünkü seyircinin canı sıkılırsa, “zapçılık” yapar. Zapçılık yaparsa da, “reyting” düşer. Bu durumda reklam satışları azalır. Sonuç olarak işin (parasal) tadı kalmaz.

Haber programlarında önemli olaylar güvenilir bir biçimde aktarılacak yorumlanmalıdır. Ama seyirci eğlendirilmek isteyince haberler magazinleştirilir. Gerçek olaylar yeteri kadar heyecan verici olmayınca da “mankenlik” haberlere başvurulur. Seyirciler masalları gerçeğe tercih ederse haber programlarının yapımcıları ne yapsınlar? Seyirci velinimet değil midir?

Fakat bu işin ilginç bir yanı var: Haberler magazinleştikçe reyting artar ama saygınlık düşer. Popüler olmak her zaman inanılır olmak anlamına gelmez.

Reyting saplantısından sıyrılmış, akli fikri haberleri güvenilir bir biçimde duyurmakta olan sunucu ne kadar farklı olur, değil mi? İnanılır olmak için popüler olmamayı göze alan bir haber sunucusu apayrı olur.

Ama bu sorun ne kadar ilginç ve güncel olursa olsun, bu derginin konusu medya değil, ruhsal hizmettir. O halde, medyadaki bu gelişmeler bizi hangi açıdan ilgilendirebilir? Şu açıdan ilgilendirir: Biz de haberi – İsa Mesih’le ilgili iyi haberi – insanlığa sunmaya çağrılan insanlarız.

Kutsal Ruh’un denetimi altında olarak elçi Pavlus bu haberi nasıl nitelendirdi? Bu haber kendi malımız değil, kutsal bir emanet: “Mübarek Tanrı’nın bana emanet edilen yüce Müjdesi”dir (1Ti. 1:11). İnsanları gerçek sağlığa kavuşturan “iyi öğreti”dir (1Ti. 1:10). Üstelik, bu haber insandan gelen bilgi değil: “Tanrı sözü” ve “Tanrı bildirisi”dir (2Ti. 4:2, 17).

Pavlus, Timoteos’a sözde Mesih’in hizmetini yapan bazı kişilerin insanlara “ruhsal asparagas” sunduklarını belirtti. Müjde’nin net ve güvenilir iletilmesinin yerine bu kişiler neleri önemsemekteydiler? Pavlus şöyle tabirler kullanır: boş konuşmalar (1Ti. 1:6), kocakarı masalları (1Ti. 4:7), kelime kavgaları (1Ti. 6:4), yalan yere “bilgi” denen düşünceler (1Ti. 6:20), bayağı, boş sözler (2Ti. 2:16) ve saçma, cahilce tartışmalar (2Ti. 2:23).

Tanrı’nın yüce Müjdesi varken, böyle değersiz şeyler neden önemsensin? Bir bakıma bu bir iştah meselesidir. Tanrı’nın Mesih’te olan lütfunun tadını almış öğretmenler Müjde’yi yansıtmayan böyle konulara pek yönelmez. Ama insanların beğenisini kazanmayı arzulayan vaizler için bu bir arz talep meselesidir. Nitekim Pavlus demiştir ki, “Çünkü öyle bir zaman gelecek ki, sağlam öğretiyeye katlanmayacaklar. Kulaklarını okşayan sözler duymak için çevrelerine kendi arzularına uygun öğretmenler toplayacaklar. Kulaklarını gerçeğe tkayıp masallara sapacaklar” (2Ti. 4:3-4).

Böyle bir dinleyici kitlesinin gözünde “daha ilginç” konuları işleyen popüler vaiz olma hevesi hizmetimizi felakete sürükleyen bir tehlikedir. Bu yüzden Pavlus “ama sen” demekle Timoteus’un bunlardan farklı olmasını buyurdu: “Ama sen her durumda ayık ol, sıkıntıya göğüs ger, müjdeciler olarak işini yap, görevini tamamlam” (2Ti. 4:5). Hizmetimizi özetleyen buyruğun “Tanrı sözünü duyur” (2Ti. 4:2) olduğunu anımsayarak aklımız fikrimiz popüler vaiz olmakta değil, Müjde’yi net ve güvenilir bir biçimde iletmekte olmalıdır.

Bu anlamda popüler olmamaya razı olan vaiz yine de çok iyi “reyting” alır. Çünkü bizi ilgilendiren “reyting” ancak Tanrı’dan alınır: “Kendini Tanrı’ya makbul, gerçeğin bildirisini doğru kullanan, alını ak işçi olarak sunmaya gayret et” (2Ti. 2:15).◆

(Chuck Faroe)

Galatyalılar 1:1-2:21

D. Galatyalılar 2:1-10

Metnin Kitaptaki Konumu: Pavlus, duyurduğu Müjde'nin doğrudan Tanrı tarafından bildirildiğini ve hiçbir insanın görüşlerinden kaynaklanmadığını daha önce incelediğimiz parçalarda anlatmıştı. İsa'nın on iki elçisinin hiçbirinin bu Müjde'yi ona öğretmediğini kanıtlamak üzere kişisel tanıklığını yazmıştır.

Pavlus inceleyeceğimiz bu bölümde de tanıklığını anlatmayı sürdürmektedir. Ancak burada anlattıkları kilise içinde bulunan ve Hıristiyan öğretisinin içinde Yahudi geleneklerinin etkisini artırmaya çalışan "Yahudilik yanlıları"na karşıdır. Galatya kiliselerinde etkili olan bu sahte öğretisi açığa çıkartmaktadır. "Müjde gerçeği sürekli sizinle kalsın diye bir an bile onlara teslim olmadık" (2:5) diyerek sahte öğretmenlerle verdiği mücadeleyi vurgulamaktadır. Grek kökenlilerin sünneti konusu bu bağlamda ele alınmaktadır. Titus, Tanrı'nın yeni antlaşma halkının bir üyesi olabilmesi için elçiler tarafından sünnet olmaya zorlanmamıştı. Yahudi kökenli olmayan Hıristiyanların sünnet olmaya zorlanmasını, onların Mesih'te sahip oldukları özgürlüğün ellerinden alınıp Yasa'ya köle edilmeleri olarak görmektedir.

Elçilerin öğretileri de Pavlus'un görüşleriyle paraleldir. Hıristiyan dünyasının ilk dönemdeki "ileri gelenler"i Pavlus'un duyurduğu Müjde'yi onaylamıştır. Pavlus ve Petrus aynı Müjde'yi farklı kültüre sahip dinleyicilere duyurmaktadırlar. Dolayısıyla "Yahudilik yanlıları"nın dinsel görüşlerine elçileri dayanak göstermesi olanaksızdır.

Galatyalılar 2:1-5 ayetlerinde değinilen Yerusolim yolculuğuna ilişkin bilim adamları arasında farklı görüşler vardır: Bu yolculuk Elç 11:19-30 ayetleri ile mi, yoksa Elç 15:1-41 ayetleri ile mi paralellik göstermektedir? Bu konuyu ayrı bir başlık altında detaylı bir biçimde incelenecektir.

Ayetlerin İncelenmesi

2:1 "On dört yıl aradan sonra" ifadesi 1:18 ve 1:21 ayetleri ile birlikte düşünüldüğünde Pavlus'un zamandizinsel olarak hiçbir önemli olayı atlama, savunduklarını kanıtlamasına yarayacak olayları sırasıyla anlattığı görülmektedir. "Yine" sözcüğünün varlığı Pavlus'un 1:18 ayetindeki Yerusolim ziyaretinden sonra bu kente bir kez daha gidişini anlatmaktadır. Buradaki önemli nokta elçileri görüş zamanları arasındaki süredir. Savunduğu Müjde'nin onların öğretisi olamayacak kadar uzun bir süre elçileri görmemişse de, onlarla aynı öğretişe sahip olduğu anlaşılabilir bir biçimde onlarla karşılaşmıştır.

Bu yolculukta Pavlus'un yanında Titus ve Barnaba vardır. Titus'un adı Elçilerin İşleri 15. bölümde geçerse de onun Pavlus'un hizmeti aracılığıyla iman ettiği ve yakın ilişkileri olduğunu bilinmektedir (Tit 1:4). Barnaba ise Pavlus'u elçilere ilk tanıştıran kişidir (Elç 9:27) ve daha sonra inanlıları eğitmek için birlikte çalışmışlardır (Elç 11:25-26).

2:2 Pavlus Yerusolim yolculuğuna "vahiy uyarınca" gittiğini yazmıştır. Elç 15:2-3 ayetleri ile birlikte okunduğunda bu

ifadeden Antakya kilisesinin dua edip, düşünüp, Tanrı'nın iradesini algılayıp Pavlus ve diğerlerini gönderdikleri anlaşılmaktadır. Benzer bir durum Elç 13:2 ayetinde de aktarılmıştır. Pavlus Kutsal Ruh'un kilisedeki bu etkinliğinin yanı sıra bireysel olarak da Tanrı'dan yönlendirilmiş ya da Elç 11:28 ayetinde Hagavos'un durumunda olduğu gibi gezgin bir peygamberden "Tanrısal bir çağrı" (SH) almış olabilir.

"İleri gelenler" olarak tanımlanan kişiler Yerusolim kilisesinin önderleridir. Gal 2:6 ayetinde de aynı kişilere gönderme yapılmaktadır. Pavlus Yahudi kökenli olmayan kişilerin Mesih'e iman etmesini sağlamak amacıyla paylaştığı Müjde'yi bu önderlerle "özel olarak", yani kilise toplantısı dışında özel bir toplantıda görüşmüştür. Pavlus "boşa koşup koşmadığını" anlamak amacıyla, duyurduğu Müjde'nin diğer elçiler tarafından benimsenip benimsenmediğini görmek istemiştir. Böylece Pavlus aracılığıyla Müjde'yi duyan ve iman eden kişilerin diğer Hıristiyanlar gibi sağlam ve gerçek yolunda yürüten kişiler olduğu başta "ileri gelenler" olmak üzere herkes tarafından kabul edilmiş olacaktır. Pavlus uzun bir süredir Yahudi olmayan uluslar arasında Müjde'yi paylaşıyordu, dolayısıyla yöntemi oturmuştu ve birçok kişi onun hizmeti aracılığıyla inanlı olmuştu.

"Koşmak" Pavlus için önemli bir sözdür; onun hizmet anlayışını ve biçimini tanımlar. Doğru yaşayan inanlılardan "iyi koşuyordunuz" diye söz eder (Gal 5:7). İman yaşamını sık sık bir koşu yarışına benzetir (1Ko 9:24-27; Flp 2:16; 3:12-14; 2Ti. 4:7).

2:3 Bu görüşmenin sonucu ise Titus'un sünnet edilmeye zorlanmamasından belli olmaktadır. Grek kökenli olan Titus Yahudi kökenli inanlılar gibi çocukluğunda sünnet edilmiş değildi. Pavlus insanların kurtuluşa kavuşmaları için sünnet gibi Yahudilik ile bağlantılı eylemlerin gerekli olmadığını duyuruyordu. "Yahudilik yanlıları"nın dinsel bir zorunluluk olarak dayattığı sünnetin Titus'a uygulanmaması Pavlus'un görüşlerinin kabul edildiğinin bir kanıtıdır.

Burada temel sorun Tanrı halkının bir parçası olabilmek için insanları iman etmeye ek olarak Yasa'nın gereklerinden biri ya da birkaçını (burada sünneti) yerine getirmeye zorlamanın bütünüyle lütfaya dayanan kurtuluş öğretisini geçersiz kılmasıdır (Gal 3:10-14; 25-26; 5:1-6). Temel bir öğretiş söz konusu olmasa Pavlus sünnet olunmasını önemsemeyebilir ya da onaylayabilirdi. Annesi Yahudi olan Timoteos'un Yahudiler'in arasında çalışmaya götürdüğünde sünnet ettirmekte bir sakınca görmedi (Elç 16:1-5). Çünkü Timoteos'un sünnet olması kurtuluş öğretisi açısından bir sorun durumuna getirilmemişti ve sünnet olması ona Yahudiler arasında daha rahat çalışma olanağı verecekti.

2:4 Sünnet olunmasının zorunluluğunu savunan "Yahudilik yanlıları" ile Pavlus arasında bir seçim yapmak durumunda kalan elçiler, seçimlerini yapmış ve Yasa'ya uymanın Tanrı halkına katılmanın koşulu olmadığını kabul ederek görüşlerinin Pavlus'la paralel olduğunu bildirmişlerdir. "Sahip olduğumuz özgürlük" ifadesi Pavlus'un Yahudi kökenli olmayan inanlıların bakış açısıyla durumu değerlendirdiğini bildirmektedir. Tanrı önünde aklanmak sünnete ya da Yasa'dan kaynaklanan herhangi bir uygulamaya bağlı değildir. Aklanmak doğrudan İsa'nın günahları bağışlayan kurban oluşuna bağlıdır ve özgürlüğümüzü bize sağlayan İsa'nın eylemine dayanır. Yasa'dan özgürlüğü sağlayan İsa'dır.

“Yahudilik yanlıları”nın ayette “**el altından öğrenmek**” ve “**gizlice aramıza sızan**” ifadeleriyle betimlenmeleri onların Pavlus ve öğretilerine karşı ciddi bir savaşında olduğunu göstermektedir. Bunlar kardeş gibi görünmelerine karşın “**sahte kardeşler**”di ve Yasa’ya uygun davranma zorunluluğu getirmek isteyerek inanlıları “**köleleştirmek**” çabası içindeydiler.

2:5 Bütün bu savaşım sürecinde Pavlus bu sahte öğretmenlere “teslim olmamıştı”. Pavlus’un bu kadar kararlı bir biçimde direnmesinin nedeni ise kendi kişisel çıkarından değil, Tanrı’nın vahyettiği Müjde’yi Yahudi kökenli olmayan Hıristiyanlara saf ve eksiksiz olarak iletme arzusundan kaynaklanmaktaydı.

2:6 Pavlus Yeruşalim topluluğunu ileri gelenleri olan Yakup, Kefas (Petrus) ve Yuhanna’dan tekrar “**ileri gelenler**” olarak söz etmektedir. Bu ifadeyi açıklamak için eklediği, “**ne oldukları bence önemli değil**” sözü onları küçümsemek için kullanılan bir ifade olarak değil, “Yahudilik yanlıları”nın bu üç önderin adını kullanma biçimine alaycı bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir (bkz. Func, s. 95).

Gerçekten de “**Tanrı insanlar arasında ayırım yapmaz**”. Söz konusu elçiler önemli kişiler olmalarına karşın hata yapabilirler (bkz. Gal 2:11) ve üstelik Pavlus da onlar gibi doğrudan İsa tarafından görevlendirilmişti. Dolayısıyla Müjde’nin içeriği her şeyden ve herkesten daha önemlidir. Üstelik söz konusu elçiler de Pavlus’un duyurduğu Müjde’ye “**bir şey katmadılar**”, buna gerek duymadılar.

2:7 Tanrı’nın Petrus’u Yahudilere Mesih’in Müjdesi’ni duyurmakla görevlendirdiği herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. Yeruşalim’de yaşayan elçiler Pavlus’un da Yahudi olmayanlara (“**sünnetsizlere**”) Müjde’yi duyurmak üzere aynı şekilde görevlendirildiğini “**gördüler**”. “Gördüler” sözü elçilerin önceleri Pavlus’un öğrettikleri konusunda ya kararsız kaldıklarını ya da bilgileri olmadığını anlatır; dolayısıyla elçilerin görüşlerinde bir değişiklik olmuştur.

Bu bölümde Petrus’tan birçok yerde Kefas olarak söz edilmektedir. Aramice Kefas ile Grekçe Petrus adları “Kaya” anlamına gelmektedir. İsa ilk karşılaştıkları zaman Simun’a Aramice Kefas adını takmıştı (Yu 1:42; bkz. Mat 16:18).

2:8 Bir önceki ayetle birlikte okunduğu zaman ilk bakışta Yahudi kökenli olanlara ve olmayanlara yönelik iki farklı Müjde varmış gibi gözükse de Petrus ve Pavlus’un vaaz ettikleri Müjde Tanrı’dan kaynaklanmaktadır. Ve onların bu farklı topluluklara gitmeleri için “**etkin olan**” da Tanrı’dır. Burada tartışılan Müjde’nin içeriği değil, Mesih’in Müjdesini kabul edip Tanrı halkının bir parçası olmaları için Yahudilikten gelmeyen inanlıların Müjde’ye ek olarak bir şey yapmaları (örneğin sünnet olmak) gerekip gerekmediğidir. Bir tane Müjde vardır (Gal 1:7) ve Pavlus da ilk imanlılarla aynı öğretiyi duyuruyordu (Gal 1:23). Petrus daha Pavlus’un yeni iman ettiği günlerde Tanrı’dan Yahudi olmayanların Müjde’yi işitmeleriyle ilgili öğretiyi alıyordu (Elç 10:1-48).

2:9 Yeruşalim topluluğunun “**direkleri sayılan**” Yakup, Petrus ve Yuhanna’dan söz edilmiş sırası onların topluluktaki konumlarını da bize ima etmektedir. Her ne kadar Petrus ve Yuhanna İsa’nın elçileri olarak önemli bir konuma sahip olsalar ve Petrus önemli bir müjdecisi sayılsa da, Yeruşalim Toplantısı’na başkanlık eden Yakup (Elç 15; bkz. Elç 21:17-26) topluluktaki konumu açısından adı geçenlerden daha önde gelmektedir.

Pavlus’a “**bağışlanan lütfu sezince**” sözü, Pavlus’un doğrudan İsa’dan aldığı elçilik yetkisini elçilerin de algılayıp kabul ettiklerini bildirir. Farklı görüşlerle başlayan konuşma süreci bir anlaşmayla sonuçlanmış ve bu anlaşmanın işareti olarak elçiler Pavlus “**ve Barnaba’ya sağ ellerini uzattılar**”.

Yahudilere Petrus ve diğerlerinin, Yahudi olmayanlara

Pavlus ve Barnaba’nın gitmesinin uygun görülmesi ise ne coğrafi ne de etnik bir paylaşımı ifade etmektedir. İlgili kişilerin uzmanlıklarının ve Müjde’yi paylaşma konusundaki yeterliliklerinin kabul edildiğini anlatır. Petrus daha sonraki hizmetinde Yahudiler yanı sıra Yahudi olmayanlarla da ilgilenmiştir (1Pe 1:1; 2:10); Pavlus da hem Yahudiler hem de Yahudi olmayanlara Müjde’yi duyurmuştur (Elç 17:1-4; 1Ko 9:20).

2:10 Pavlus’a kısıtlama ya da koşul getirmeyen elçilerin ondan bir tek beklentileri vardı: Yoksulların anımsanması. Bu alandaki hizmet Elç 11:27-30 ayetlerinde anlatılan Yeruşalim’deki kıtlık sürecinde başlamıştı ve Pavlus’un sonraki yaşamının en önemli temalarından biri haline gelmiştir. Özellikle Yeruşalim’e yardım götürülmesi ile ondalıklar ve bağışlar Pavlus’un yaşamında ve öğretilerinde sıkça karşılaşılan bir temadır (Elç 20:35; 24:17; Rom 15:25-27; 1Ko 16:1-6; 2Ko 8-9).

Cole, “yoksullar” sözcüğünün ilk Hıristiyanlara takılan adlardan biri olduğunu söylemektedir (bkz. s. 111-112).

UYGULAMA

1. İnanlıların ve kiliselerinin arasında farklı görüşler olduğunu biliyoruz. Bu parçada okuduğumuza göre ilk elçiler arasında da farklı görüşlerin olduğu dönemler yaşandı. Onlar farklılıklarına karşın birlikte olmaya, birbirlerine saygı göstermeye devam ettiler. Peki ya siz ve aynı kiliseyi paylaştığınız kardeşler? Sizler de farklılıklarına karşın diğer inanlılara saygı gösterip birlikte davranmaya özen gösteriyor musunuz? Yoksa en iyiyi siz bilip, en doğruyu siz mi uyguluyorsunuz? Teolojik görüşleriniz yüzünden, farklı armağanlarınız yüzünden diğer kardeşleri, kiliseleri küçümsemeyin. Kardeşlere sağ elinizi uzatın!
2. Kiliselerin birliği önemlidir ama Müjde’nin öğretisi ve Hıristiyan yaşam ölçütleri konusunda tutarlı olmak daha önemlidir. Birlik adına inanlı olmanın ölçütü sayılan temel öğretilerden ödün verebilir misiniz? Peki ya en temel ahlaksal ilkelere uygun davranmayan kişilere karşı “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın!” diyebilir misiniz? Pavlus buna “Kesinlikle hayır!” derdi. “Müjde gerçeği sürekli sizinle kalsın diye bir an bile onlara boyun eğip teslim olmadık” (Gal 2:5).
3. Siz iman eden insanları sünnet olmaya zorluyor musunuz? Müslümanların çoğunlukta olduğu ülkemizde böyle bir durum akla gelmiyor. Sünneti zorunlu saymıyorsak da kişinin iman ettiği halde onu imanlı saymak için başka adımlar atmasını istiyor muyuz? Örneğin, tanıklık verme ya da tövbe duası etmeleri. Benim tanıdığım bazı kardeşler, iman ettiğini söyleyen bir kişi eğer bir başkasıyla “tövbe duası” etmediyse onu imanlı saymazlardı. Sizin sünnet ettiğiniz kişiler var mı?
4. Pavlus iman yaşamını bir koşu yarışına benzetiyordu. Koşu yarışında başarılı olmak için kişinin bedensel ve ruhsal olarak iyi hazırlanması, koşunun nitelikleri (uzun mu kısa mı, yolu yokuş mu, hava nasıl, vs.) hakkında bilgiyle donanmış olması gerekir. Tembel bir atlet koşuyu bitiremez; aslında koşmak da istemez. Siz koşu yarışına nasıl hazırlanıyorsunuz? Bedeniniz, ruhunuz hazır mı? Ya bilginiz?
5. “Yoksulları anımsa”. Hıristiyanlık kişinin tek başına yaşayabileceği bir inanç sistemi, din değildir. İnsanlar yalnızca iman yoluyla, lütufla tek başlarına kurtuluşa kavuşurlar ama sahip oldukları kurtuluş inanlıları iyi işler yapmaya, yoksulları anımsamaya yönlendirir (Ef 2:8-10). “Yoksulları anımsa!” ♦

Sevinç cennetin ciddi uğraşdır.

III. BİR TÜRK TEOLOJİSİ'NİN TEMEL YAPISI

Önsayımlar:

Kutsal Kitap'ın öğretilerini Türk kültürüne getirmek gibi bir istek asıldır, ancak böyle bir arayışa başlamadan önce sınırlarımızı ve temellerimizi bilmek zorundayız. Ön sayımlarımızı netleştirmemiz ve bazı temel doğrulardan ödün vermememiz gerekmektedir. Dünyanın birçok yerinde uygun bir teoloji veya kilise yapısı arayan imanlılar ne üzerine inşa ettiklerini ve neye varmak istediklerini netleştirmeden yola çıkmış, ve sonunda yanlış yerlere varmışlardır. Sağlıklı ve Kutsal Kitap'ın öz öğretilerine sadık her hangi bir teolojinin sahip olması gereken ön sayımlar şunlar olmalıdır (bu 6 madde Alister McGrath'ın aşağıda ismi verilen kitabından derlenmiştir)¹:

- 1) Kutsal Kitap'ın değişmemiş oluşu ve hayatımız üzerinde ki tartışmasız yetkisi
- 2) İsa Mesih'in hem günahlarımızın kurtarıcısı hem de beden almış aramızda yaşamış Tanrı olması
- 3) Kutsal Ruh'un üçlü birlikte ki yeri ve imanlının yaşamındaki aktif rolü
- 4) Kişisel tövbe ve imanın önemi
- 5) Müjde'yi yaymakta kişinin ve kilisenin önceliği
- 6) Kilisenin imanlının yaşamındaki yeri.

Dikkatli bir okuyucu yukarıda sıralanan ön sayımların evangelikal ön sayımlar olduğunu fark edecektir. Bu maddeler gerçekten Kutsal Kitap'a bağlı her hangi bir Hıristiyan görüşünün bizlere bütünlük getirdiği ana noktalar. Bu maddeleri Türk kilisesinin daha bilinçli bir şekilde kabul edebilmesi için daha uzun açıklamak gerekir. Ancak buradaki amacım evangelikal düşüncenin ne demek olduğu değil de, zaten Türk kiliselerinin bu sınırlar içinde var olduğunu yeniden hatırlatmaktır. Sadece 3 numaralı doktrinlerde yani Kutsal Ruh'un imanlı yaşamındaki rolünde Türk kilisesi farklı görüşler taşımaktadır. Örneğin dillerle duanın veya Ruh'un armağanlarının hâlâ bugün devam edip etmediğini savunan iki farklı görüşte evangelikal sınırlar içinde kabul görür. Lakin ne reform ne de pentekostal (ki bu kelimelerin ne anlama geldiği de Türk kilisesinde biraz kaotiktir) teolojileri Kutsal Ruh'un imanlının hayatında etkin olduğunu inkâr etmez fakat armağanlar ve mucizeler konularında farklılık gösterir. Kutsal Kitap'a bağlı her hangi bir teolojinin ana öğretileri veya sınırları yukarıdaki gibi olmalıdır. Bu yüzden bunlara burada kısaca değinmenin önemi büyüktür. Çünkü birçok ülkede yerel bir teoloji arayışı Kutsal Kitap'tan ve Mesih inancının temellerinde ödün vermekte ve yerine karışık bir din çıkartmayla sonuçlanmış. Afrika'da Kristo-pagan yani hem Hıristiyanlığın hem de yerel putperest inançların karışımından üremiş düşünceler maalesef Kutsal Kitap'tan çok uzak düşmüştür. Bizlerde Türkiye için uygun bir teoloji ararken sınırlarımızı ve ön sayımlarımızı daha net bilmeli ve tespit etmeliyiz. Amacımız daha öncede vurgulandığı gibi milliyetçi duygular değil de, Kutsal Kitap'ta Tanrı'nın bizlere konuştuklarının Türkler olarak hayatlarımız için ne anlam ifade ettiğini bulmaktır.

Yerel Kültüre Uymak ve Karşı Çıkmak:

*'İnsan Tanrı tarafından yaratıldığı için, kültürünün bir kısmı iyilikte ve güzellikte zengindir. İnsan Tanrı'nın yanından düştüğü için, kültürünün tümü günah yüzünden bozulmuştur ve bazı kısımları şeytanidir. Müjde mesajı bazı kültürlerin ötekilerine üstünlüğü önsaymamaktadır, tam tersine tüm kültürleri kendi gerçek ve salihlik kavramına göre tartar ve tüm kültürlerin uyması gerektiği mutlak ahlaki kanunlar getirir.'*²

Misyon tarihini okuyan herkes, er ya da geç Fray Diego de Landa'nın öyküsüyle karşılaşacaktır. Yeni Dünyaya İspanyol askeri güçleriyle gitmiş Katolik bir müjdeciler olan Landa, kilise tarihi içerisinde yerel kültürlerle gösterilen tepkinin en somut örneğidir. Maya topluluklarının muhteşem büyüklükteki kütüphanelerini gördüğünde hemen ne yapması gerektiğini anlar. Bu putperest kitaplar yakılmalıdır. Kendisi bile bu yakma olayına tanık olan Mayaların büyük üzüntü içinde çaresizce bu olayı izlediğini aktarmıştır. 1562 yılında, Landa'nın adanmışlığı sonucunda bir kültürün tarihi bir kültüre ait tüm tarih, şiir, hikâyeler, matematik ve gökbilimi yazıları tamamen yok olmuştur. Bu güne sadece Landa'nın elinden kurtulan 3 doküman kalmıştır. Yapılan bu hata tekrar tekrar kilise tarihinde kendini göstermiştir. Afrika'ya varan Protestan müjdeciler yine Landa'nın adanmışlığında tüm Afrika kültürü içeren öğeleri reddetmiş ve yerel imanlıları tamamen kültürlerinden uzaklaştırmışlardır. Kiliseye gömlek giyerek gelen, piyano ile ve klasik ritimde ilahi söyleyen imanlılar kendi kültürleri şeytani olduğu için tamamen

'kutsal' olan Avrupa kültürüne uymak zorunda kalmışlardır. Sadece geçen yüzyılın son çeyreğinde Afrikalı Mesih inanlılarının bir kısmı suçluluk hissi duymadan tapınmalarında davullara ve öteki yerel çalgılara, yerel ritimlere ve yerel kıyafetlere yer veremeye başlamış ve o tarzda kiliseler kurabilmiştir.

Tarihte işlenmiş ve halen daha var olan bu tarz hataların temeli yanlış teolojik düşünceler ve git gide günah olarak kabul edilmeye başlanan etnosantrizmdir. Etnosantrizm, kişinin kendi ait olduğu kültürü üstün ve en doğru kültür olarak görmesidir. Aslında daha temeline indiğinizde gurur ve ırkçılık yatar. İnsanın bir kültürel varlık olması ve içinde bulunduğu kültürün yüklediği değerlerle yaşıyor olması, karşılaştığı her farklı değeri ve kavramı kendisinin sahibi olduğu kültürün lensleriyle yorumlaması veya kıyaslaması demektir. Birçok yabancı müjdecî hizmet ettikleri ülkedeki imanlıları fark etmeden veya fark ederek kendi ülkelerindeki Hıristiyan kültürüne uyarlamaya çalışmaktadır. Müzik tarzı, kilisenin yapısı, etkinlikler ve değerler bile müjdecinin geldiği kültüre göre hayata geçirilmektedir. Bu kesinlikle sadece Batı asıllı olanların düştüğü bir hata değil, herkesin düştüğü bir hatadır. Örneğin Güney Kore gibi güçlü kültürlerden gelen müjdecilerin bazı alanlarda Batılı müjdecilerden daha çok kendi kültürlerini yeni iman eden imanlıya aktarma ve kurdukları kilisenin Güney Kore'dekiler gibi olmasına çalışmalarında bu görülür. Türkmenistan'da

tanıştığım yıllarca Hindistan'da müjdecilik yapmış bir İngiliz bayan, Koreli bir takımın Hint imanlılarla yaşadığı ilginç bir olayı anlatmıştı. Koreliler ve yerel kilise ortak bir dua toplantısı düzenlerler. Koreliler her zamanki gibi yüksek bir sesle ayakta topluca dua etmeye başlar. Hintliler ise sessizce oturdukları yerde sırayla tek tek ya da tamamen içlerinden dua ederek onlara katılır. Fakat zaman geçtikçe iki grupta bir birinde bir gariplik sezer. Bu dua toplantısından bir gün sonra iki grupta bir birinden habersiz buluşur. Koreli imanlılar Hintlilerin dua edemediklerini, önlerinde onları engelleyen ruhsal duvarlar olduğuna inanarak İsa'nın adında onların dua etmesini engelleyen kötü ruhları kovmak için dua ederler. Aynı saatlerde de Koreli imanlıların kötü ruhların etkisinde bağırarak dua edip inlediklerini düşünen Hintli imanlılar buna sebep olan kötü ruhları kovmak için dua ederler. Burada olan şey her iki kültüründe kendi tarzlarına ve işlerin gidişine ters giden şeyleri yanlış görmesi ve öteki grubun kendileri gibi olması gerektiği düşüncesinin yanlışlığıdır. Koreli imanlılar dua yaşamlarında hepimize örnektirler ve onlardan öğrenmemiz gereken çok şey vardır. Ama sıkça düştükleri bir hata kendi ülkelerindeki kültürel temelli uygulamaları başka yerlerde zorlamaya çalışmalarıdır. Sabah erkenden kalkmak ve dua etmek iyi bir şeydir, ama bu dua gece geç saatlerde de veya bazı pürütenlerin yaptığı gibi günde 6 kere de yapılabilir. Birçok Koreli imanlı kültürlerindeki sabah erken dua etmek kavramının Hıristiyan olmadan önce zaten kültürlerinde var olan, sabah ölmüş akrabalara veya öteki ruhsal varlıklara dua etmek geleneğinden kalma olduğunu görmez³. Filipinlerde beraber çalıştığım birçok Koreli imanlı Filipinlilerin sabah erken kalkmamasının ve Kore'deki gibi dua etmemesinin ruhsal bir günah olduğunu ve kilisenin hiçbir zaman güçlenmeyeceğini inanırlardı. Dua etmek tabii ki önemlidir. Ancak bu konudaki 'nasıl'a dair fikirlerimizin Kutsal Kitap'tan mı yoksa kendi kültürlerimizden mi kaynaklandığına dikkat etmemiz gerekir. Yoksa bizlerde ilk kilisede Yahudi asıllı imanlıların başka uluslardan gelenleri zorla Yahudi kültürüne asimüle etmeye çalışmaları hatasına düşeriz. Her kültür, Mesih inancını Kutsal Kitap'a dayanarak kendi konumunda kendi yapısında yaşmalıdır.

Bu tür hataların ikinci sebebi ise yanlış teolojik düşüncelerdir. Kilise tarihinde Hıristiyan toplulukların Hıristiyan olmayan toplumların kültürlerini tamamen şeytani gördükleri örnekler boldur. Bu ön sayımla Mesih inancını yeni bir ülkeye götüren müjdeciler, onların öğretilerini kabul eden yerel imanlıları tamamen kültürlerinden çıkarmış, isim, kıyafet, ve genel yaşam tarzıyla kendi kültürlerine uyarlamışlardır. Afrika kilise tarihi bunun en acı örneğidir. Bölümün ilk başında Lozan Bildirimi'nden alıntı yaptığımız, ve evrensel evangelikal kilisenin anlaştığı nokta kültürlerin her nerede olursa olsun hem iyi hem de kötü şeyler içerdiği ve bunların kendi

"Bu kardeşin 'Haleluya!' deyişini çok sevdim"

konumlarında Kutsal Kitap ışığında tartılmaları gerektiği fikrini özetlemektedir. Kültür ister post-Hıristiyan (yani Hıristiyan inancının geçmişte toplumda etkin bir rol oynadığı) toplumda isterse hiçbir Yahudi-Hıristiyan değerle görünürde ortak yanı olmayan putperest bir toplumda olsun, içinde iyilik ve kötülük barındırmaktadır. Çünkü kültürün temeli Tanrı'nın suretinde yaratılmış ve günahla Tanrı'dan düşmüş olmalarına rağmen hâlâ onu bir şekilde taşımaya devam eden insandır. Dünya dinlerini veya dünya edebiyatını okuyanlar veya dünyayı gezenler bu gerçeği hemen fark edecektir. Her kültürün içinde muhteşem doğru ve yararlı değerler olabileceği gibi muhteşem yıkıcı ve günahkâr değerler de mevcuttur. Bugün sözde 'Hıristiyan' toplumlara ve kültürlere baktığımızda aynı günahı, yanlış düşünceleri görüyoruz. O zaman anlamamız gereken mutlak bir kültürün, veya yer yüzünde kusursuz bir topluluğun yaşamadığıdır. Her kültür ve her toplum Kutsal Kitap'ın huzurunda Kutsal Kitap'ın normlarına göre yargı altındadır.

Hem etnosantrizm hem de yanlış teolojik kavramlar birçok yerel kilisenin oluşumuna uzun vadede çok hasar vermiştir. Bu iki hatadan kaynaklanarak yerel kültüre iki tip yanlış tepki verilebilir, ya yerel kültür tamamen şeytandır ve yerel imanlılar tamamen uzaklaştırılmalı ve müjdeyi getirenin doğru kültürüne adapte olmalıdır, ya da yerel imanlılar her nerede olursa olsun kendi kültürlerini tamamen doğru ve üstün görüp bir ödün vermeden Mesih inancını o kültüre uydurmalıdır. Bu iki hatayı da hâlâ görmemiz mümkündür. Yerel kültürü anlamamızda ve yaşamaya devam etmemizde sağlıklı bir bakış açısı ise kültürün kendi konumunda Kutsal Kitap ışığında elenmesi, Kutsal Kitap'a ters düşen öğelerin atılması ve ters düşmeyen öğelerin yaşanmaya devam etmesidir. Çünkü amacımız 'dünyaya gidin ve tüm ulusları bir ulusun kültürüne adapte edin' emirine değil 'dünyaya gidin ve tüm ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin' emrine uymaktır. Bu yüzden bir Türk teolojisi Türk kültürünü Kutsal Kitap ışığında gözden geçirmelidir. Eğer Tanrı öğretisine, Anglosakson kültürüne değil, uymayan öğeler varsa bunlara karşı gelmeli, ama uyanları da Tanrı'nın yarattığı muhteşem bir evrensel halının farklı bir renkte ipliği olarak tutmalıdır. Kilise yerel, ya da Asyalı, ya da Avrupalı değil evrenseldir ve bunlardan her biri bu muhteşem bütünlüğe bir renk katmaktadır. Evrensel kilise sadece tenörlerin veya tek bir ton müzik aletinin tek başına ürettiği bir parça değil, bir sürü farklı çalgıdan ve ses sanatçısından oluşan muhteşem bir senfonik orkestradır. Bu orkestrayı oluşturan her öğe kendisi olmalı ve notalara sadık kalarak bir bütünde aynı müziğin parçası olmalıdır. İşte bu da hem bu makalenin, hem de uygunlaştırma çalışmalarının temelinde yatan ön sayımdır.

Daha ileri gitmeden önce hatırlatılması gereken bir uyarı vardır. Amaç Müjde mesajını kötü tepki toplamasın diye sulandırmak veya kültüre uydurmak değildir. Bizler Dietrich Bonhoeffer'in 'ucuz lütuf pazar yerlerinde yerlerde satılan bir ceket kadar değersizleştirilmiştir' uyarısını ve haklı olarak Çarmıh mesajının değersizleştirilmemesi gerektiğini hep göz önünde tutmalıyız. *Veritas otium parit*, yani gerçek nefret doğurur. Çarmıh mesajı her zaman bu dünyanın gidişine terstir ve birçok kere hoş karşılanan bir mesaj değildir. İsa Mesih'in tüm kusursuzluğuna, yerel kültüre ait oluşuna, onların bir parçası olmak için Yahudi geleneklerine uyuşuna, onlar gibi giyinip, konuşmasına rağmen kendi halkı O'nun öğretilerini reddetmiştir. Burada öğrendiğimiz nokta Çarmıh'ın her zaman tepki toplayacağı ve her düşüncenin ve dolayısıyla her kültürün temelinde yatan benliğin her zaman kendisine karşı gelen mesajı reddedeceğidir. Ancak insanlara sürçme taşı olacak şey Müjde mesajı olmalıdır, başka bir kültürün yaşam tarzı ve değerleri değil⁴. Biz her ne kadar müjde mesajını Türkiye koşullarına uygun halde yaşamaya çalışsak da, İsa'nın kendi içinde bulunduğu topluma tam uymasına rağmen reddedildiği gibi Tanrı'nın gerçeği günahlı yürek tarafından kabul edilmeyecektir. Bunun için yapabileceğimiz bir şey yoktur ve bunu reddeden kurtuluşu reddetmiştir. Ancak eğer Mesih'in mesajını insanların reddetmesinin sebebi Mesih'i takip edenlerin yanlış tanıklıkları ise o zaman suç bize de kalmaktadır. Nietzsche 'sadece tek bir Hıristiyan vardı, onu da çarmıhta öldürdüler' derken, Ambrose Bierce 'Bir Hıristiyan Yeni Antlaşma'nın Tanrı tarafından olağanüstü bir şekilde komşusunun ruhsal ihtiyaçları için verildiğine inanan kişidir' derken, C.E.M. Joad 'Tanrı aşkına İngiliz Kilisesi'ne dokunmayın, bizimle Hıristiyanlık arasında duran tek şey odur'⁵ derken kilisenin günahı kendi sunduğu müjde mesajının kabul edilmemesine sunduğu destektir. Eğer bir Türk, bugün her hangi bir kilisemize girerse ve Çarmıh mesajının radikal beklentisine cevap vermeyip İsa'yı Rab olarak kabul etmezse bizim yapabilecek bir şeyimiz yoktur. Ama eğer aynı adam, kilisedeki kültürün farklılığı ve kendi kültürüne ters düşen değerleri ve yabancılığı yüzünden Çarmıh mesajına sırtını dönerse o zaman bu da bizim günahımızdır.

Bir Türk Teoloğun Anatomisi:

Hemen hemen hiçbir sistematik teoloji kitabı veya teolojinin ne olduğunu açıklamaya çalışan hiçbir yazı, bir teoloğun kim olduğundan ya da nasıl olması gerektiğinden bahsetmez. Tarih süresince insanoğlu, özellikle akademik kabileye ait olanlar, bildikleri ile kendilerini ayırabilme uzmanlığı geliştirmiştir. Bu yüzden dünyanın birçok seçkin üniversitesinde tanışacağınız her hangi bir teoloğun, Hıristiyan olduğunu veya hatta Tanrı'ya bile inandığını varsayamazsınız. Ateist bir teolog çokta nadir görülen bir şey değildir. Peki nasıl olurda bir insan her gün Tanrı hakkında yazıp düşünüp de O'na inanmaz? Çünkü bir kişinin İncil hakkında, kilise tarihi hakkında, Hıristiyan inancının öğretileri hakkında birçok şey bilmesi onun bildiklerini takip etmesi anlamına gelmez. Bir insan tüm aşk şiirlerini ezbere bilip, onları öğretip nefret içinde aşka inanmadan yaşayabilir. Teolog olmak demek

birçok yerde bir üniversite veya teoloji okulunda akademik akvaryumlarda insanın yaşadığı okyanusla ilgili yorum yapmaktır. Bir Türk teoloğun hiçbir zaman böyle bir lüksü olamayacaktır. O çünkü Tanrı'nın kilisesinin içinde, Tanrı'nın sözüne ihtiyacı olan insanların arasında, toplumun en ön saflarında Tanrı'yı temsil edecektir. Sadece Tanrı öğretişini anlamak değil ama inanmak ve yaşamak onun öğrenmesi gereken şeydir. Soren Kierkegaard 'anladığı şeyi olmayan bir kişi aslında gerçekten onu anlamamıştır' derken direk bize konuşmaktadır. Eğer birisinde Tanrı öğretişini buluyorsa, o öğretiş onun yaşamı olacaktır. Bir Türk teolog, hiç dinmeyen bir arzuyla iki şeyi aramalıdır, kutsal yaşamı ve gerçeğin derinliğini. Gerçeği daha da derinden anlamalı, hep kalbi öğrenmeye açık olmalı ve gelişmelidir. Bulduğu gerçek onu Tanrısal bir yaşama daha da yönleltmeli ve bildiklerini yaşamalıdır⁶. İşte bu yüzden Kutsal Kitap herkesin öğretmen olmaması için uyarı yapmaktadır (Yak. 3:1). Çünkü bu bir kişinin sadece aklını değil ama yaşamının tamamına ciddi bir sorumluluk getiren bir çağrıdır.

Bir teolog olmak sadece doğru şeyleri konuşmak, en doğru doktrinleri bilmek değil, onları yaşamak, ve en önemlisi Tanrı'nın halkına bir önder olmaktır. O hiçbir zaman sadece tek başına bir ofiste makaleler üreten bir düşünür değil, Tanrı'nın halkının arasında ve önünde onları Tanrı'nın doğruluğuna yönleltmelidir. Martin Luther 'okumak, anlamak ve anladıkları üzerinde konuşmak değil de, yaşamak, ölmek ve gerekirse yargılanmak bir teolog olmak demektir' demiştir. Yaşamak bir teolog için bir üniversite hocası olmak değil, ama bir pastör olmaktır. Direk bir kilisenin başında olmasa da Tanrı'nın halkı için çalışmalı onların sorunlarıyla ilgilenmeli, yaşamlarına Kutsal Kitap'ı getirmelidir. Teolog olmak sadece tarihi veya doktrinsel bilgiler taşımak değil bildiklerinin şu an etrafındaki halka ne anlam getirdiğini sunabilmektir. Birçok noktada peygamberlik yapmak demektir. Burada peygamberlik derken mistik bir tecrübeden değil de insanları Tanrı sözüne geri döndürmeyi ve onları itaate yönlentmeyi kastediyorum. Bir Türk teolog sanat için sanat yapamaz. Onun yeri toplumdur. Sadece kilise tarihini değil, modern toplumu da bilmelidir ve Tanrı'nın gerçeğini modern topluma taşımalıdır. Ahlaki sorunlara, toplumsal acılara, hatalara bir peygamber cesaretiyle cevap vermelidir⁷. Bir Türk teolog bir şair, düşünür, mantık bilimci, Kutsal Kitap bilimcisi, peygamber, pastör ve vaiz olmalıdır. Yaşamı bir masa arkasında etiketiyle statü kazanmaya çalışan bir insan değil de, kutsallığı ve gerçeğin derinliğine adanmış gerçek bir ruhsal yolcu olmalıdır. Bir Türk teoloğun dünyanın başka yerlerinde olanlardan en büyük farkı neyi ne zaman nasıl söylemesi gerektiğini içinde bulunduğumuz Türk kilisesinin hassas gençlik döneminde duayla tartmak olacaktır. Ona verilen bilgi bir berekettir, ama o bilginin kullanımı eğer Tanrı'nın kilisesini gereksiz böler ve 'en çok ben haklıyım, ben bilirim' havasıyla devam ederse Kutsal Kitap'ta verilen şu ayetlerin anlamı yaşamında üzücü bir şekilde belli olur; 'Aranızda bilge ve anlayışlı olan kim? Olumlu yaşayışıyla, bilgeliğinden doğan alçakgönüllülükle iyi eylemlerini gösterebilir. Ama yüreğinizde kin, kıskançlık ve bencillik varsa övünmeyin, gerçeği inkâr etmeyin. Böyle bir bilgeliğin, gökten inen değil, dünyadan, benlikten, cinlerden gelen bir bilgeliğidir. Çünkü nerede kıskançlık ve bencillik varsa, orada karışıklık ve her tür kötülük vardır. Ama gökten inen bilgeliğin her şeyden önce pak, sonra barışçıl, yumuşak ve uysaldır. Merhamet ve iyi meyvelerle doludur. Kayırcılığı ve ikiyüzlülüğü yoktur. Barış içinde eken barış yapıpıcıları doğruluk ürününü biçerler.' (Yak. 3:13-18) Şefkatli bir baba ve anne gibi sabırla öğretmeli ve bazen her ne kadar kendisi doğrusunu biliyor idiyse de susmalı veya ikincil önemi olan bilgiler için bir cihat çıkarmamalıdır.

Bir teoloğun, özellikle bir Türk teoloğun kim olması ve nasıl hizmet etmesi hakkında yazdığım bu kısa görüşler, bir beklentinin ötesinde gelebilir. Ancak bir teolog bu özelliklere sahip olmadan Türkiye'de hizmet edemez. Peki ben bu saydığım özellikleri tam anlamıyla kendimde barındırabiliyor muyum? Evet ve hayır! Ancak yürekten inanarak 'bunlara şimdiden kavuşmuş ya da şimdiden yetkinliğe erişmiş olduğumu söylemiyorum. Ama Mesih'in beni kazanmakla benim için öngördüğü ödülü kazanmak için koşuyorum. Kardeşler, ben kendimi henüz bunu kazanmış saymıyorum. Ancak şunu yapıyorum: geride kalan her şeyi unutup ileride olanlara uzanarak, Tanrı'nın Mesih İsa aracılığıyla yaptığı göksel çağrıda öngörülen ödülü kazanmak için hedefe doğru koşuyorum. Buna göre, olgun olanlarımızın hepsi bu düşüncede olsun. Herhangi bir konuda farklı bir düşüncemiz varsa, Tanrı bunu da size açıkça gösterecek. Yalnız, eriştiğimiz düzeye uygun bir yaşam sürelim.' (Flp. 3:12-16). ◆

Her düşüncemi tutsak edip Mesih'e bağımlı kılmayı öğrenmekteyim. Çünkü her gün Tanrı'ya yeniden dönerek şu gerçeğin farkına varıyorum: herhangi bir olgunun kendimi ve dünyamı Yaratan ve Kurtaran Mesih'le nasıl ilişkili olduğunu kavramadıkça söz konusu olguyu doğru anlamış değilim.

- Cornelius Van Til

Elçilerin İşleri'nin Buyrukçu Teolojik İçeriği Var mıdır?

Steven K. Mittwede

Giriş

Bu soru yüzyıllarca tartışılan bir sorudur. Tartışmaya girenlerin hepsi tamamen objektif veya tarafsız değildir. Dolayısıyla tarihsel anlatım (*İng.* historical narrative) olan Elçilerin İşleri'nden alınan örnekler ile, kiliselerde uçlara kaçan çok düşünce ve uygulama vardır. Kilise liderliği, ruhsal armağanlar, müjdeleme yöntemleri, vaftiz, kilise disiplini ve bunun gibi birçok konuda kiliselerimizde değişik değişik anlayışlar vardır. Bunların bazıları kesinlikle dalaletе düşmüştür. Biz de dalaletе düşmemek için bu konuda aşırı dikkatli ve hikmetli olmamız gerekir. Çünkü dünyanın dört bucağındaki kiliselerin Rab Tanrı'nın isteğine göre gelişmelerini amaçlamaktayız. Bu bağlamda, bu yazıda yürüteceğim sav şöyle: Elçilerin İşleri'nin buyrukçu teolojik içeriği vardır, ancak bunu elde edebilmek için belirli ilkelere başvurmamız gerekmektedir.

Kilise tarihinde Elçilerin İşleri (ve Kutsal Kitap'ın diğer tarihsel anlatım içerikli kısımları) sık sık yanlış anlaşılmiş ve uygulamaya yansıtılmıştır. İmanlıların kimisi Elçilerin İşleri'nde kaydedilen hey şeyi buyrukçu görür, kimisi de hiçbirini buyrukçu görmez. Tabii ki bu konuda aşırıya kaçmamalıyız çünkü: “Kutsal Yazılar'ın tümü Tanrı esinlemesidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır.” (2Ti. 3:16). Bu karmaşayı azaltmak ya da gidermek amacıyla, bu yazıda tarihsel anlatım içerikli kısımlara yönelik yararlı yorumbilimsel ilkeler ortaya konulmaktadır.

Kullanılan Terimler

Bu yazıda kullanılan birkaç terim baştan açıklanmalıdır.

buyrukçu (*İng.* normative) / **buyrukçu teolojik içerik** (*İng.* normative theological content) – Buyrukçu derken imanlılar için her zaman ve her yerde geçerli olanı belirtirim. Yani imanlılar, belirtilen hususları yapmazlarsa veya belirtilen bir şekilde inanmazlarsa itaatsizce davranmış olurlar.

emsal (*İng.* precedent) – Bu kullanımda emsal, sonraki benzer olaylar için model ya da örnek olarak kullanılabilir bir eylem veya durumdur.

kalıp (*İng.* pattern) – Bu kullanımda kalıp, önemli olayların sıralaması (özellikle neden-sonuç ilişkili olaylar) için kullanılır.

Yazar ve Amacı

Yaygın bir şekilde Luka, Elçilerin İşleri'nin yazarı olarak kabul edilir. Elçilerin İşleri Luka adlı kitapçığın devamıdır. Luka'nın birinci cildinin amacı kendi önsözünde belirtilmiştir:

“Sayın Teofilos,

Birçok kişi aramızda olup bitenlerin tarihçesini yazmaya girişti. Nitekim başlangıçtan beri bu

olayların görgü tanığı ve Tanrı sözünün hizmetkârı olanlar bunları bize iletiler. Ben de bütün bu olayları ta başından özenle araştırmış biri olarak bunları sana sırasıyla yazmayı uygun gördüm.

Öyle ki, sana verilen bilgilerin doğruluğunu bilesin.” (Luk. 1:1-4)

Luka, titiz bir tarihçi olarak bu olup bitenleri kaydetmekle beraber müjdeleme amacıyla meraklı veya ilgili olan Teofilos'u Hıristiyanlığın gerçekliğine ikna etmek istemiştir. Luka'nın ikinci cildinin önsözü de şöyle:

“Ey Teofilos,

İlk kitabımda İsa'nın yapıp öğretmeye başladığı her şeyi, seçmiş olduğu elçilere Kutsal Ruh aracılığıyla buyruklar verip yukarı alındığı güne dek olanları yazmıştım.” (Elç. 1:1-2)

William J. Larkin'a göre, Elçilerin İşleri'nde ele alınan müjdeleme ve kiliseyi teşvik etme gibi olası iki amaç arasından, Luka kitapçığının devamı olarak Elçilerin İşleri de öncelikli olarak müjdeleme amaçlıdır.¹ Dolayısıyla Elçilerin İşleri'nden teşvik alabildiğimiz halde Luka'nın esas amacı bu değildi. Benzer şekilde John R. W. Stott, Elçilerin İşleri'nin *siyasi bir savunma* olduğunu vurgular.² Luka yaşadığı dönemin şartlarında, Hıristiyanlığın zararsız ve yasalara uygun bir inanç sistemi olduğunu göstermek istemiştir. Şunu fark etmeliyiz ki M.S. 62-64'te yazılan³ bu kitapçık bir topluluk talimatnamesi yahut kilise hayatıyla ilgili her derde deva bir reçete değildir.⁴

Mevcut Yanlış Eğilimler

İmanlıların kimisi elçilerin çağını (*İng.* apostolic age) her açıdan biricik ve tekrarlanamaz olarak kabul eder. Ama Luka bu düşünceyi destekleyecek bir ipucu vermez.⁵ İncil'in diğer bölümlerinde destekleyebilecek kısımlar olabilir. Ancak Elçilerin İşleri'nde böyle bir şey yoktur. Hangi imanlı Elçilerin İşleri'nde kaydolun ama günümüzde kabul veya itaat edilmesi gereken öğreti (örn. Pavlus'un Ares Tepesi Kurulu'na söylevi, Elç. 17:24-26), ya da benimsenmesi gereken iyi örnek (örn. İstefanos'un tanıklığı, Elç. 7:1-60), hatta kaçınılması gereken kötü (örn. Hananya ile Safira, Elç. 5:1-11) örnek bulamaz?

Öte yandan bu kitapçığın bazı tarihsel kayıtları kesinlikle biricik olayları temsil eder. Örneğin Pentikost Günü'nde Kutsal Ruh'un kiliseye verilmesi belirli bir peygamberlik sözünün yerine gelmesidir (Elç. 2:17; Yoe. 2:28). Kutsal Ruh itaatkâr imanlıları hâlâ doldurmaktadır. Ama Kutsal Ruh'un kiliseye verilmesi ilk ve son kez Pentikost Günü'nde gerçekleşmiştir. Artık Kutsal Ruh her imanlıda yaşar (herbir kişinin iman etmesine bağlı olarak), ve imanlının Kutsal Ruh'la dolması itaatkâr olmasına bağlıdır.

Bazı imanlılar ve kiliseler Elçilerin İşleri'nde kaydolun her şeyi buyrukçu olarak kabul eder. Şöyle bir mantık ile bu kitapçıya yaklaşır: “Elçiler için geçerli olduysa bizim için de geçerli olmalıdır.” Maalesef bu “dar görüşlü” bir yaklaşımdır. Çünkü tarih – bir edebiyat türü (*İng. genre*) olarak – çoğunlukla kaydedici veya betimleyicidir. Başka bir tarihsel kaynağa baktığımızda kaydolun olayları peşin olarak buyrukçu görmeyiz.

Tabii ki Kutsal Kitap sıradan bir kaynak değildir. Bu kitap Tanrı esinlemesi, ve Tanrı'nın elinde güçlü ve etkili bir aygıttır (İbr. 4:12). Yine de Kutsal Kitap'ta benzetmeler, özdeyişler, şiirler, tarihsel kayıtlar, söylevler, ve bunun gibi birçok edebiyat türü vardır. Ve bunları farklı farklı yorumlarız. Kutsal Kitap'ta abartı (Yar. 3:1; Mat. 7:3,4), aynı zamanda alay (örn. 1Kr. 18:27) ve dalkavukluk (örn. Luk. 20:20-22) da vardır. Kutsal Kitap'ı veya her hangi başka bir yazıyı okurken bu mecazi ifadeleri kolaylıkla fark edebiliriz. Elçilerin İşleri'ni ele aldığımızda aynı şekilde aşırıya kaçmamak için uyanık olup okuduklarımızı doğru yorumlamaya çalışmalıyız.

Yönlendirici Yorumbilimsel Prensipler

Öncelikle, genel ama oldukça önemli bir yorumbilimsel ilke açıklanmalıdır: *Buyrukçu içerik arayışında, anlatımsal kısımlardan ziyade Kutsal Kitap'ın öğretisel (didaktik) kısımlarına – özellikle Yeni Antlaşma'daki mektuplara – başvurulmalıdır.* Maalesef bu konuda bazı kardeşler ya da kiliseler “kaş yapalım derken göz çıkarmışlardır”. Öte yandan birçok kardeş anlatımsal kısımlardan rasgele bir şekilde ders almaya, anlatımsal örnekler veya emsalleri kendi durumlarına uygulamaya çalışırlar. Kabul, Kutsal Kitap'ta iyi ve kötü örnek çok, ama bunların hepsi yazarların niyetlerine, yani onların belirtmek veya kastetmek istediklerine göre yorumlanmalıdır. Bazı örnekler yakın bağlama göre, bazıları ise yalnız başka – özellikle net ve kolay anlaşılır öğretisel – kısımların ışığında yorumlanabilir.

Ayrıca Kutsal Kitap'ı her ele alıp okuduğumuzda yazarın asıl belirtmek istediklerini tespit etmemiz gerekir. Kutsal Kitap'ta bazı gizemlerin var olmalarına karşın Tanrı iradesini açıklamaktadır (bkz. 2Pe. 1:20,21). Bu konuda Tanrı'nın başarısı apaçaktır. Peşin olarak kabullenmemiz gereken bir ana ilke vardır: *Her yazarın kastetmek, belirtmek veya iletmek istediği anlam vardır.* Yorumbilimciler olarak bu anlamları keşfetmemiz gerekir.

O zaman bu son derece önemli olan keşif görevimizde, özellikle tarihsel anlatım kısımlarından buyrukçu içerik elde etme girişimimizde, bize yardımcı ilkeler olarak neler vardır?

Luka'nın belirli bir tarihsel olay ile neyi belirtmek ve bize iletmek istediği konusunda, William Larkin yorumculara şu üç faktörün değerlendirilmesini tavsiye eder⁶:

1. Luka'nın sunuşu veya belirli bir tarihsel olayın yakın bağlamından anlaşılan ve yazarın olayı taklit etmemizi istediğini gösteren olumlu, onaylayıcı ifadeler var mıdır? [aşağıdaki 3 numaraya bkz.]

2. Luka, iki ciltten oluşan eserinin başka bir yerinde, özellikle öğretisel bir kısmında (örneğin, İsa'nın Luka'daki kendi öğrettiklerinde), tarihsel olayın arkasındaki ilkeyi ortaya koyar mıdır?

3. Luka, şüpheye bırakmayan uygulama kalıbı (*İng. pattern*) kaydederek, tarihsel emsalden devam eden bir uygulamaya kesin bir geçiş olduğunu gösterir midir? [aşağıdaki 4 numaraya bkz.]

Larkin'e göre bu soruların biri “evet” ile yanıtlanabilirse, buyrukçuluk için ikna edici bir destek sayılmalıdır. Aşağıda **beş ilkeyi** ileri sürerek bu değerlendirme sorularını örneklerle açmaya çalışacağım.

1. Anlatımsal kısımlar yalnız örneklerden ibaret değildir.

Eğer bir yazar sadece ve sadece olup bitenleri kaydetmek isterse, çalışmasından çıkacak olan “basit” tarihtir. Böyle bir tarih, bize borsa haberi gibi gelebilir; bunlar sıkıcı, tekdüze belgeler olur. Örnekler içerebilir fakat bunların önemlerinin belirsiz olma ihtimali büyüktür. Zira her tarihinin başka amaçları da vardır. Kutsal Kitap'ın yazarları özellikle Tanrı'nın karakteri, işleri ve kurtuluş planını açıklamakla meşguldüler. Demek ki onların, özenle tarihi yazmakla birlikte, teolojik amaçları da vardı.

Örneğin İstefanos, yalnız İsrail tarihinin önemli noktalarını sıralamak değildi, aynı zamanda Tanrı'nın zaman geçtikçe açıklanan kurtuluş planını anlatıp bunun ışığında dinleyecilerini kutsal Tanrı'nın gözünde suçlu olduklarına ikna etmek de istedi (Elç. 6:8-7:60, özl. 7:51-53).

Kral Agrippa'nın önünde tanıklık ederken, Pavlus'un amacı yalnızca kendini savunmak değildi. Ayrıca Müjde'nin içeriğini kısaca özetleyerek Agrippa'nın iman etmesini sağlamak istedi (Elç. 26:1-32, özl. 22-23, 28-29). Mesih imanlıları her fırsatı değerlendirerek Mesih İsa ile ilgili gerçeği etraflarındaki insanlara açıklamak istemeli çünkü bu gerçek, özgür kılan iyi haberdur.

Dolayısıyla yorumcular tarihsel anlatım olan bir kısım üzerine çalışırken tarih anlayışlarında fazlasıyla basitleştirici (indirgenci) olmamalıdır. Kutsal Kitap'taki tarih, yalnız olup bitenlerin kaydı değil de Tanrı'nın kendi vahyetmesidir.

2. Kutsal Kitap'ta, yalın emsallik buyrukçuluğu teşkil etmez.

Bir olay, Kutsal Kitap'ın tarihsel kayıtlarında sadece geçtiği için, o olay buyrukçu bir kalıp olarak görülmemelidir. Unutmayalım ki, Kutsal Kitap'ın büyük bir kısmı tarihtir, ve tarih yazılırken birçok olay (bize göre önemsiz şeyler bile; örn. Elç. 19:7) yazılan tarihe dahil edilir. Bazen önemsiz saydığımız bir olay daha önemli iki olayı birbirine bağlar. Benzeri bir şekilde kurduğumuz cümlelerden bağlaçları çıkarırsak o cümlelerin anlamları ya da en azından akıcılıkları bozulmuş olacaktır. “Tarihin bağlaçları” da önemli ve gereklidir.

Yahuda İskariot'un İsa'yı tutuklayanlara kılavuzluk etmesinden sonraki intiharından dolayı elçiler kadrosunda bir boşluk görülmüştür (Elç. 1:15-19). Yahuda'nın yerine

bir kişi seçmek üzere seçim sürecinde mevcut elçiler belirli şartlar koydular. Seçilecek kişi, İsa'nın yeryüzündeki süresince yanlarında bulunan adamlardan biri olup, İsa'nın dirilişine tanıklık edebilen bir kişi olacaktır (Elç. 1:21-22). Bu şartlara uygun olan iki kişiyi önerip dua ettiler. Ortaya çıkan şu ki: Bu seçim süreci gelişigüzel değildi, tersine hikmetli ve ruhsal bir süreçti. Bilindiği gibi sonra kura çektiler ve kura Mattiya'ya düştü (Elç. 1:23-26). “Şimdi hikmetlilik ve ruhsallık bunun neresinde?” diye düşünebiliriz. Sanki kumara yönelip güvenmişlerdir. Elçileri kötülemeyelim zira o kura sadece tarafsızlığı garantileyen bir araçtı (bkz. 1Ta 24:5).⁷ Yukarıda gördüğümüz gibi elçilerin temel aldıkları noktalar hurafeye dayandıklarını değil, onların olgun ruhsallıklarını kanıtlar. Kullandıkları araç (kura) bu tarihsel kayıta geçtiği için buyrukçu görülmemelidir. Buyrukçu olan belirli şartlar koyup, dua etmektir. Kilise önderlerinin seçilmesi için Pavlus da 1Ti 3:1-13 ve Tit. 1:5-9'da şartlar koydu.

Vurgulanması gereken şu ki, bir olayın sadece ve sadece bir tarihsel anlatımda geçmesiyle onun buyrukçuluğu kanıtlanmaz.

3. Tarihsel anlatım olan kısımlarda yorumlama konusunda her şey “ya hepsi ya da hiç” değildir; bazı kısımlarda buyruk olmayan ama yine de buyrukçu sayılabilen ilkeler vardır.

Elçilerin İşleri'nde çok az sayıda buyruk var ve bunu şaşırtıcı bulmayız, çünkü bu kitapçık tarihtir. Her hangi bir tarih kitabı ya da biyografik kitabı ele aldığımızda bize bir şey buyuracağını düşünmeyip bir çağda olup bitenler, düşünce akımları ya da icatlardan söz edilmesini beklemekteyiz. Aynı şekilde Kutsal Kitap'a – özellikle tarihsel anlatımlı bir kısma – baktığımızda benzeri beklentilerimiz olmalıdır. Buyruk olabilir ama tarihsel anlatımın niteliği genelde öyle değildir. Buna karşın örnekten başka, belirli davranışların arkasında bütün kiliseler için geçerli hatta buyrukçu olan ilkeler olabilir.

Elçilerin İşleri'nin birkaç yerinde (2:44-45; 4:32-37; 5:2) Yeruşalim topluluğundaki maddi paylaşım öne sürülmektedir. Bu kısımlar Hıristiyan bir komünizmi ifade eder midir? Eski Antlaşma'nın birkaç yerinde kişisel mal varlığı hakkında oldukça ayrıntılı yasalar verilmektedir (örneğin, “On Buyruk”ta, “Çalmayacaksın” diyen bir buyruk yer alır, ve sonra Mısırdan Çıkış 21:28-22:15'de mal sahiplerinin sorumluluğu hakkında ve mala ilişkin yasaları içeren kısımlar vardır.). Demek Tanrı katında imanlılar arasında her şeyin ortak mal olması şart değildir. Efesliler 4:28 de bu konuda apaçıktır: “Hırsızlık eden artık hırsızlık etmesin. Tersine, kendi elleriyle iyi olanı yaparak emek versin; böylece ihtiyacı olanla paylaşacak bir şeyi olsun.” Yani her yerde her kilisede her şey ortak mal değildi ve hiçbir zaman böyle bir şart konulmamıştır. Yine de Yeruşalim topluluğunda “İmanlıların tümü...herşeyi ortaklaşa kullanıyorlardı.” (Elç. 2:44). Bu güzel örnekte buyruk yok ama buyrukçu bir ilke vardır. Şöyle ki: İhtiyacı olanla paylaşmalıyız ve paramızı ihtiyaca göre dağıtmalıyız.

Alan Brehm adlı teolog, Elçilerin İşleri'ndeki “özetler” (*İng. summaries*) hakkında önemli bir makale

yazdı. Bu özetleri iki gruba ayırdı, şunlar: Özet anlatımlar ve özet ifadeler.⁸ Yazara göre özet anlatımlar (Elç. 2:42-47; 4:32-35; 5:12-16) Yeruşalim topluluğunun *normal* uygulamasını sunup tüm yerler ve tüm zamanlardaki kiliseler için bir *ideal* ortaya koyar. Özet ifadeler (Elç. 6:7; 9:31; 12:24; 16:5; 19:20) ise, bu tarihsel anlatımın önemli noktalarında yer alıp, Müjde'nin yayılması ve toplulukların gelişmelerini kanıtlarlar. Anlaşılacağı üzere bu bağlamda maddi paylaşım hakkındaki özet anlatımlar bize buyrukçu bir ilke – yaşanacak bir ideal – sunar.

4. Buyrukçu olabilmek için tarihsel anlatımlardaki davranış ve inanç tarzları tamamen tutarlı olmalıdır.

Elçilerin İşleri'nde, vaftiz, Kutsal Ruh'un verilmesi, el konulması ve başka diller konuları ile ilgili birkaç tane karşılaştırılabilecek kısımlar vardır (Elç. 2:1-4; 10:44-46; 19:4-6). Ancak bu kısımlar tutarlı bir kalıp oluşturmazlar.

Örneğin Pentikost Günü'nde “bütün imanlılar bir arada bulunuyordu” ve “İmanlıların hepsi Kutsal Ruh'la doldular, Ruh'un onları konuşturduğu başka dillerle konuşmaya başladılar.” (Elç. 2:1,4). Yani o günde Kutsal Ruh'la dolan kişiler daha önce iman etmiş insanlardı, ve konuştukları diller öğrenmedikleri ama bilinen dillerdi. Aynı bölümde Petrus'un söyleviden sonra sözünü benimseyenler vaftiz oldu ve o gün yaklaşık üç bin kişi topluluğa katıldı (Elç. 2:41). Demek o gün vaftiz olanlar *yeni* iman edip vaftiz oldular. Kutsal Ruh'la dolanlar (Elç. 2:4) zaten imanlıydı ve onlar başka dillerle konuşmaya başladılar. Kayıt olmadığı için yeni vaftiz olanların (Elç. 2:41) başka dillerle konuşup konuşmadığını bilemiyoruz.

Kornelius'un evinde olup bitenler biraz farklıydı. Orada Kutsal Ruh Petrus'un konuşmasını dinleyen herkesin üzerine indi ve bilmedikleri dillerle konuştular (Elç. 10:44,46). Ancak o diller bilinen diller değilmiş tersine *glossalalia* denen vecdi konuşma idi (bkz. 1Ko 14). Bundan sonra vaftiz oldular.

Efes'te bazı öğrenciler vardı; ama bunların Kutsal Ruh'un varlığından haberleri yokmuş (Elç. 19:1,2). Yahya'nın yaptığı vaftiz ile vaftiz olmuşlar ama o vaftiz yetersizdi. Pavlus, onların İsa'ya inanmalarını söyledikten sonra İsa'nın adıyla vaftiz oldular (Elç. 19:3-5). Önemli olan iman edip vaftiz olduktan sonra, “Pavlus ellerini onların üzerine koyunca Kutsal Ruh üzerlerine indi ve bilmedikleri dillerle konuşup peygamberlik etmeye başladılar.” (Elç. 19:6).

Ayrıca Elçilerin İşleri'nin birçok yerinde insanlar, kurtaran imana kavuşurlar ama bunların çoğunda başka dillerde konuştuklarından söz edilmemektedir (örn. Etiyopyalı hadım 8:34-39; Saul 9:17,18; Antakyalılar 11:21; Pisidya sınırındaki Antakya'da Yahudi olmayanlar 13:48, Tiyatralı Lidya 16:14,15; Veriye'dakiler 17:12; Atina'dakiler 17:34; Krispus ve bütün ev halkı 18:8). Bu tarihsel kayıtlara göre her İsa Mesih'e dönen kişi başka dillerle konuşmadı veya en azından bundan söz etmek önemli sayılmamıştır.

Yukarıda görüldüğü gibi kaydedilen olayların sırasında bir tutarlılık yoktur. Bahsedilen kısımların

kimisinde konuşulan diller bilinen dillerdi, kimisinde bilinmeyen dillerdi, birinde ise Pavlus'un el koymasına bağlıydı. Bazı yerlerde diller, vaftizden önce başladı bazı yerlerde ise vaftizden sonra başladı. *Eğer Kutsal Kitap'ın tarihsel kayıtları tutarlı bir kalıp sunmazsa, yorumcular bir eylemi veya olayı buyrukçu olduğunu kabul etmekten kaçınmalıdırlar.* Karizmatik olan Kutsal Kitap uzmanı Gordon Fee ve ortak yazar Douglas Stuart bu konuda aynı düşüncede: “Böyle bir farklılık, tek bir model olan Hıristiyan tecrübe veya kilise yaşamı olarak, herhalde belirli bir örnek ileri sürmemek demektir.”⁹ Başka bir uzman, şu sözlerle Fee ve Stuart'a katılır: “Çeşitli kalıplar nerede olursa olsun – örneğin, yazarın sunumundaki dönme, vaftiz ve Ruh'un geliştiği arasındaki ilişkiler (Elç. 2:38-41; 8:17-18; 10:44-46; 19:6) – bağlayıcı olarak kabul edilebilecek bir kalıbı tespit etmek gerekir. Bu da kalıbın arkasındaki ilkeyi Kutsal Kitap'ın neresinde açıkça öğretildiğini bulmakla yapılabilir.”¹⁰

Ancak yukarıda bahsedilen diller ve diğer olaylar hakkında öğrenebilmek için daha açık, özellikle İncil'in öğretisel kısımlarına (örn. 1Ko. 12-14) başvurulmalıdır. Anlaşılacağı üzere buradaki amacım, günümüz için başka dilleri onaylamak ya da onaylamamak değil, yalnızca yorumbilimsel yöntemimizi yönlendirmektir.

5. Elçilerin İşleri'ndeki söylev kısımları çoğunlukla buyrukçu içerikten ibarettir. Çünkü bunların asıl amaçları öğretici olmalarıdır.

Söylev olan kısımlarında neye inanmak, neyi yapmak ve söylemek veya tecrübe etmek konularında bize doğrudan uyarmalar vardır, ama salt anlatımsal kısımlarda iletişim daha dolaylı bir şekilde sağlanır. Yine Elçilerin İşleri'nde söylev yapanların amaçlarının ne olduğunu keşfetmemiz gerek ama konuşmacıların belirtmek istedikleri gizli olmadığı için bu keşif genelde kolaydır.

Örneğin Petrus, Yüksek Kurul'un önünde yaptığı kısa söylevinde, dedi ki (İsa'dan) “Başka hiç kimsede kurtuluş yoktur. Bu göğün altında insanlara bağışlanmış, bizi kurtarabilecek başka hiçbir ad yoktur.” (Elç. 4:12). Bu söz, buyrukçu bir söz olup, plüralizm (birçok kurtuluş

yolu var) ve evrenselcilik (sonunda herkes kurtulacak) düşüncelerini çarpıcı bir şekilde yalanlar.

Elçilerin İşleri'nin 20. bölümünde Pavlus, Efes topluluğunun ihtiyarlarına veda ediyor. Bu veda söylevi sırasında Pavlus şu uyarıda bulundu: “Kendinize ve Kutsal Ruh'un sizi gözetmen olarak görevlendirdiği bütün sürüye göz kulak olun. Rab'bin kendi kanı pahasına sahip olduğu kiliseyi gütmek üzere atadınız.” (20:28). Ondan hemen sonra o topluluğa yırtıcı kurtların (yanlış öğretiyen ve/veya bölücü kişiler) gireceğini söyledi. Demek ki Pavlus belirli bir sorunun çıkacağını öngördü. Bununla beraber bu kilise gözetmenlerine 28. ayette Pavlus'un verdiği uyarı her yerel topluluğun önderleri için geçerlidir. Efes'teki tarihsel durum, hiçbir şekilde verilen uyarıyı sınırlamadığı için topluluk önderleri tüm zamanlarda ve tüm yerlerde sözü geçen koruma ve gütmeye görevlerini yerine getirmekle meşgul olmalıydılar (bkz. Tit. 1:9).

Ayrıca tarihsel anlatımların uygulaması hakkında Daniel M. Doriani, yeni kitabında birçok düşündürücü sav ve yararlı ilkeler ortaya koymaktadır. Örneğin Doriani'ye göre, anlatımlar ve söylevler (*İng. discourses/speeches*) karşılıklı olarak birbirini açıklarlar.¹¹ Bu ilke neden önemlidir? Çünkü bazı yorumcular indirgeyici ve yanlış bir şekilde öğretisel kısımlara *aşırı* öncelik tanır. Doriani'nin kitabı buyrukçuluk konusunu oldukça dengeli ve adil bir şekilde işlemiştir. Bu yüzden onun kitabı tavsiye edilen bir kaynaktır.

Sonuç

Kutsal Kitap'ın tarihsel anlatımdan ibaret olan kısımları, bizi düşünmeye zorlayan birçok özel niteliği sunar. Bununla beraber elimizde yararlı yorumbilimsel ilkeler vardır. Bunları kullanarak tarihsel anlatımların anlamlarını keşfedip buyrukçu olan kısımların uygulanmasına kendimizi verebiliriz. Bu ilkelerin öğretilmesi ve benimsenmesi, kilise önderlerinin kendi topluluklarını donatma görevlerinin kritik bir yönüdür.

Teşekkür: Yaptığı dikkatli ve yararlı düzeltmeler için Bora Güler'e müteşekkirim. Kalan dil ve yorum yanlışları benimdir. ♦

DÖNÜM NOKTALARI

Mark Noll'un *Turning Points* adlı eserinden özetlenmiştir.

Doğu ile Batı Arasındaki Ayrılık: Büyük Bölünme

İ. S. 1054 tarihi, Doğu ile Batı Hıristiyanlık'ı arasındaki son bağın koptuğu tarihi işaret eder. Bu tarihten önceki yüz yıllar boyunca Batı ile Doğu arasındaki ilişkiler sürekli inişeydi. Tartışmalı iki tanrıbilimsel konu, ilişkilerin nihayet kopmasına neden oldu. Birincisi “filioque tartışması”ydı. Tartışmanın konusu, Kutsal Ruh'un yalnız Tanrı'dan mı, yoksa hem Tanrı'dan hem de Oğul'dan mı çıkıp geldiği sorusuydu. (Filioque, Latince'de, “ve Oğul” anlamına geliyor.) İkinci konuya Mesih'in tek iradeye mi yoksa çift iradeye mi sahip olduğu sorusuydu.

Bu öğretisel sorunlar aynı zamanda iki kilise'nin yetki konusundaki farklılıklarını da ön plana çıkardı. Batı Kilisesi, hiyerarşik bir düzene sahipti: Kararlar tepeden aşağı doğruydı. Doğu Kilisesi ise kilise görevlilerinin kararlara katılmasına müsaade ediyordu. Filioque çekişmesinin başını Konstantinopolis Patriği Photius ile Roma Piskoposu Nicholas çekiyordu. Bunun sonucunda Roma piskoposları, Doğulu kiliselerin önderleri tarafından yayınlanan “sahih” piskoposlar listesine dahil edilmediler.

En sonunda Haçlılar, Doğu ile Batı arasındaki bölünmeyi kesinleştirdiler. Haçlılar'ın başlangıçtaki amacı Kudüs'ü Müslümanlar'dan ve özellikle de Türkler'den kurtarmaktı. Haçlılar, Müslümanlar açısından bakıldığında Hıristiyanlık adına sürülmüş bir kara lekedir. Batı Kilisesi'nin Doğu'yu istismarı da büyük aşırılıklar gösterir. Dördüncü Haçlı Seferi (1202-1204), en kötüsüydü. “Daha çok yağmalama ve iktidar hırsıyla hareket eden Venedikli tüccarların etkisiyle, Haçlılar amaçlarından (İslam'la savaşmak) sapıp Konstantinopolis'i yağmalamaya gittiler” (s. 140). Tarihçi Steven Runciman, Doğu ile Batı arasındaki ilişkilerin bu denli tahrip edilmesinin sonuçlarını şöyle tasvir eder: “Doğu ile Batı Hıristiyanlığı arasında nefretin tohumları ekildi. Belki de Roma Kilisesi ile Doğu'nun büyük kiliselerinin ayrılması kaçınılmazdı; ama Haçlı hareketinin tamamı, ilişkileri, bir daha asla tamir edilemeyecek şekilde tahrip etti ve ayrılığı Doğu'nun yüreğine kazıdı.”

Ortodokslar'ın tüm dünyadaki sayısı 140 milyonun üzerindedir. Bunların yarısı, Rus ve Ukraynalı Ortodokslar'dır. Rus Ortodoksları, ülkenin yöneticilerinden büyük zulüm gördüler. Bununla birlikte son yıllarda Kutsal Kitap'a sadık dindarlıkta önemli bir canlanma ve manastır üyelerinin sayısında önemli bir artış gözleniyor. Ortodoks inancının temeli, öğretisi (doktrin) değil, ayin düzeni, dua ve manastır hayatıydı ve bugün de öyledir. Manastır hayatının verdiği tevazu ve yoksullarla özdeşleşen tutum, yüzyıllarca Ortodoks inananlarının yaşam rehberi oldu. Günümüzde bile onları yirminci yüzyılın yazarı Alexander Solzhenitsyn'in yazılarında fark edebiliriz. ♦ (Ken Wiest, Chuck Faroe; Çev: Ali Şimşek)

Kimiz ve Nereye Gidiyoruz?

Ken Wiest

Kimsiniz? Kilisenizin varoluş nedeni ne?

Bu sorular, gereksiz gibi görünebilir. Ama bunlara verilecek yanıtlar aslında çok önemlidir. Belirli bir gruba katılan herkes, belli bazı nedenlerle katılır. Nedenlerden biri, grubun izlediği yolu benimsemek ya da amacını paylaşmaktır. Eğer bir kilise topluluğu varoluş nedenini, alınan kararların neden alındığını ve nereye gittiğini bilmezse, topluluğa katılacaklar da kim olduklarını, nereye gittiklerini bilmeyen kişiler olacaktır! Kilisenin görev alanını tanımlamak, vizyonunu ve değerlerini yazıya dökmek, zaman ve bilgeliğin alanında yapılan değerli bir yatırımdır.

Bazıları yerel bir kilisenin görev alanını tanımlamanın, vizyonunu ve değerlerini yazıya dökmek yararsız, ruhsallığa, hatta Kutsal Kitap'a aykırı olduğunu düşünürler. O halde bu tür doküman neden kaleme alınır? Nasıl kullanılacak? İşte bunun birkaç yararı¹:

1. *Görev, vizyon ve değerler tanımlı, belirli noktalar üzerinde odaklanmamızı sağlar.* Önderin en büyük sıkıntılarının biri, odaklanmaktır.² Odaklanmak, kilisenizin en iyi yapabildiği şeylere öncelik vermek demektir. Olumsuz deyimle, başka olası ve ürün vermeyen hizmetlere kapılmamaktır. Odaklanmak, sabır ve sebatı artırır. Açıkça tanımlanmış görev ve vizyon, hizmetin odağında kalmamıza yardım eder.

2. *Değerler, kararlarımızı yönlendirir.* Değerlerimiz, odaklandığımız hizmetle ilgilidir. Önümüze konan her konuya evet demek istiyor olabiliriz. Ama hiçbir kilise, topluluğun bireylerinden gelen her teklifi yerine getiremez. Kim olduğumuzu ve nereye varmak istediğimizi açık seçik bir şekilde dile getirirsek, yerel bir topluluk olarak neye değer verdiğimizizi daha da iyi görürüz. Sonuç olarak ne yapmamız gerektiğini de daha iyi anlarız: Ne zaman "evet", ne zaman "hayır" demek gerektiğini bileceğiz. Açıkça tanımlanmış değerler, karar vermemize yardım eder.

3. *Görev, vizyon ve değerler, ruhsal armağanlarımızdan azami derecede yararlanmamıza yardım eder.* Etkin bir hizmet için, Tanrı'nın topluluğumuzdaki bireylere hangi armağanları verdiğini bilmemiz gerekir. Bunun farkına vardığımız zaman, kilisemizin bölgemizdeki hizmetlere nasıl katılabileceğini daha iyi anlarız. Rab'bin önünde görevimizin, vizyon ve değerlerimizin ne olduğunu keşfetme sürecinden geçmek, sahip olduğumuz armağanları fark etmemize; yine bu keşif süreci, Rab'bin sağladığı hizmet fırsatlarını en uygun biçimde değerlendirmemize yardım edecektir.

4. *Görev, vizyon ve değerler, birliği besler ve güçlendirir.* Kim olduğumuza, neden var olduğumuzu ve neyle meşgul olduğumuzu tam anlarsak, kendimizi başka hizmetlerle gereksiz rekabete girmekten alıkoyabiliriz. Bu da gücümüzü ve ihtiyaçlarımızı fark etmemize yardım edebilir. Böylece başkalarına yardım etmeyi ve başkalarından yardım almayı kolaylaştırır. Bu yaklaşım, coğrafi yakınlık üzerine değil de ortak hizmet anlayışı üzerine kurulu olan sağlıklı kilise ilişkilerine götürür. Açık görev, vizyon ve değer tanımları hizmetteki işbirliğini ve birliği besleyip güçlendirir.

Görevimizi, Vizyonumuzu ve Değerlerimizi Belirlemek

Peki görevimizi, vizyonumuzu ve değerlerimizi nasıl belirleyeceğiz? Bu soruları yanıtlamak söz konusu olduğunda Hıristiyanlar şirketlerden ve organizasyonlardan daha iyi bir konumdadırlar. Çünkü Tanrı'nın amacını ve görevini biliyoruz. Bunları Kutsal Kitap'ta açıkladı. Görevimiz, Tanrı'ya itaat etmek ve amacının gerçekleştiğini görmektir. Her kilisenin amacı, her inanlının amacıyla aynıdır: Tanrı'yı yüceltmek, O'nu onurlandırmak ve ününü tüm dünyada övmek için yaratıldık ve kurtarıldık (Kol. 3:17, 1.Ko. 10:31). Her inanlı için bu, itaat, tapınma ve hizmet yaşamı demektir. Kilise de aynı amaçlar için vardır. Bir beden olarak Mesih'in adını övmek için itaat ve hizmet ederiz. Buna göre amaçlarımızı ve yönümüzü seçerken şunu sorarız: "Bu faaliyet Rab'be onur ve yücelik getirecek mi? Ya da bunu yaptığımızda Rab'bin adını kötüleme olasılığı var mı?"

Kilise olarak görevimiz belli: Mat. 28:18-20. Ulusları Rab'be kazanıp öğrencileri yapmak kilisenin görevidir. Yaptığımız her şey, başlattığımız her hizmet, bizi, Kutsal Kitap'ın buyruklarını yerine getirmeye biraz daha yaklaştırmalıdır. Elç. 2:42-47 ve Ef. 4:11-16 gibi ayetler, bize kilisenin boyutlarını öğretir: Geliştiren paydaşlık, donatan yönergeler, sadık müjdecilik, Tanrı'yı yücelten tapınma, alçakgönüllü hizmet ve imana dayanan dua. Bu hizmetlerin her birinin odağında, ulusları Mesih'in öğrencileri olarak yetiştirmek olmalıdır. Açıkça söylemek gerekirse, ulusları Mesih'e kazanmamıza yardım etmeyen ya da bizi temel görevimizden alıkoyan her hizmeti reddetmeliyiz.

Yukarıda gördüğümüz gibi, yerel kilisenin köprü görevi gördüğü, apaçıktır. Ama vizyon ve değerlere gelince, yapmamız gereken bazı işler var. Yerel topluluğumuzun vizyon ve değerlerini düşündüğümüzde, tanrısal iki bağlamdan söz edilebilir. Bir tanesi, Tanrı'nın yetiştirdiği Rab'bin yerel bedeni, yani yerel kilisedir. Yerel kilise bağlamı, Tanrı'nın bizleri hem birey hem de birleşik bir beden olarak hizmet için nasıl tasarladığını içerir. İkinci bağlam, Tanrı'nın bizleri yerleştirdiği çevre, toplumsal ağıdır. Yaşadığımız çevrede Tanrı'nın amacını nasıl gerçekleştirebiliriz?

Değerler, temel olarak zaman ve para yatırımı yaptığımız faaliyetlerin, düşündüğümüz konuların, kararlarımızı oluşturan nedenlerin incelenmesiyle ortaya çıkarılır. Değerlerimizi, Kutsal Yazılar biçimlemelidir. Bu nedenle Tanrı Sözü'nü duyduğumuzda ve incelediğimizde değerlerimiz değişir. Değerlerimiz, bizi dürten inançlardır: bunlardan taviz verildiği zaman rahatsız oluruz. Değerlerimizi neden kayda geçirmeliyiz? Çünkü değerleri yazılı biçimde tanımlamak, karar vermeyi daha bilinçli bir düzeye taşır. Çoğu zaman neyi niçin yaptığımızı bilmeden, sadece alışkanlıklarımıza dayanarak karar veririz. Değerlerimizi yazıya dökmekle, karar vermekteki nedenlerimizi tanımamıza, değerlendirmemize ve gerektiğinde değiştirmemize yardım eder. Kiliselerin sahip olabileceği değerler nelerdir? İşte birkaç örnek: uygun tapınma, sağlam bir Kutsal Kitap öğretisi, dua, ortak bir cemaat yaşamı, kültürler arası etkinlik, aile bağlarının güçlendirilmesi, bireylerin geliştirilmesi, uygun ve vizyonu belli müjdecilik, küçük gruplar.³

Değerler listemiz, kullanılabilir kadar kısa olmalıdır. Değerleri keşfetmek için bilinçli bir süreçten geçtikten sonra bu değerleri kâğıt üzerinde bırakmamalıyız.

Vizyon, bilinçli bir süreç sonucunda da keşfedilebilir. Vizyon belirleme, bir ekip tarafından yapılmalı, tek bir kişi tarafından değil. Vizyon belirlemenin, iletişimin ve önderlerin geliştirilmesinin, kilise önderliğinin ana görevi olduğu doğrudur.⁴ Bununla birlikte, vizyon belirleme sürecine, bunu kilise topluluğuna anlatacak başka kişileri de katmalı.

Vizyonu yazıya dökmeye süreci basit ve açıktır.⁵ Birincisi, vizyon belirleme sürecine katılacak bütün kişiler seçilmeli. Süreç için, önderin yönetimi altında olan iki gruba ihtiyaç var. Birinci grup, kilisenin genel durumu hakkında bilgi toplar. İkinci grup, toplanan bilgileri alıp öncelik sırasına koyar. Tabii ki, birinci ve ikinci grup aynı kişilerden oluşabilir, farklı kişilerden de. Kısaca her grubun yaptığı işlere bakalım.

Birinci grup, kilisenin genel durumu hakkında mümkün olan en çok bilgiyi toplar. Bu iş beyin fırtınası aracılığıyla, gazete ve dergileri okumakla yapılabilir. Politik, sosyal, hizmetsel ve ekonomik konular göz önüne alınmalı; bu arada hizmet için kullanılabilir şeyler de düşünülmeli (örn. teknolojiye büyüme, popüler kültürdeki akımlar, felsefe ve eğitim).

İkinci grup, toplanan bilgileri alıp önceliklere göre sıralar. Bilgiler, kiliseyi gelecek birkaç yıl içinde en çok etkileyecek konular göz önüne alınarak öncelik sırasına konur. Sürecin bu aşaması, kilisenin güçlü ve zayıf olduğu konuların analizini de içerir. İkinci grup, en önemli gördüğü faktörlere göre senaryolar geliştirir. Sonra grup, önerilen senaryolardan hangisinin kendi durumlarına uygun ve uygulanabilir sorusunu sorar.

Vizyon belirleme sürecine katılanların sayısı ne kadar çoksa, senaryonun anlatılması ve gerçekleştirilmesi de o kadar daha iyi olur.

Vizyonun anlatılmasında önemli olan bazı noktalar:

1. Yeni vizyon sık sık ve açıkça anlatılmalı.
2. Vizyonu gerçekleştirmek için kullanılan süreci açıklayın. Vizyonun temelinde yatan nedenleri açıkça belirtin. İnsanlar bir vizyonun, nasıl ve neden geliştirildiğini anladıklarında daha kolayca benimserler.

3. Vizyonu anlatmak için gerekli zamanı harcamaya istekli olun. Anlatmayı ve benimsetmeyi aceleye getirmek, olumsuz etki bırakacaktır. Bu nedenle, vizyonu benimsetmek için öngörülen süreç 3-5 ay değil, 3-5 yıl almalıdır.
4. Vizyonun esnek olması gerekir. Sürekli değişen dünyamızda, yerel kilisemizin genel durumu da günden güne değişir. Olasılıkları hesaplayıp ona göre planlar yapmalıyız. Aynı zamanda beklenmedik şekilde karşımıza çıkacak fırsatları değerlendirmeye hazır olmalıyız.

Tek tek inananlar olarak ve Mesih'te birleşmiş tek bir beden olarak, Tanrı'dan aldığımız bir vizyonumuz var: Kurtarıcı'yı yüceltmek ve O'nun yeryüzündeki kurtarış eylemini açıklamaya devam etmek (Elç. 1:1-8). Kilise topluluğu olarak, ulusları Rab'bin öğrencileri yapmak ve yeni kiliseler oluşturmaktaki süreci düzenli şekilde gözden geçirmemiz gerekir. Vizyonumuzu ve değerlerimizi de Tanrı'dan alırız. Bunlar, Tanrı'nın topluluğumuz için tasarladığı ruhsal yeteneklerden doğar ve Tanrı'nın kilisemizi yerleştirdiği ortamın ihtiyaçlarına cevap verir. Vizyonumuz ve değerlerimiz, Tanrı'nın Sözü'nü ve içinde yaşadığımız kültürü daha iyi anladıkça şekillenip gelişecektir. İnananlar, düşünmeye ve değerlendirmeye zaman ayırmalıdır. Tanrı'nın ne yapmamızı istediğini iyice düşünmeliyiz: Ne zaman, nerede ve neden. Aksi halde, hizmet için önümüze çıkan fırsatları kaçırabiliriz. Hazırlıklı ve bilgece davranmakta başarısız olabiliriz ve bu yüzden beklenmedik tehlikeler karşısında hazırlıksız yakalanabiliriz. Tanrı'nın lütfuyla bu basit adımlar, görevimizi, vizyonumuzu ve değerlerimizi planlamakta ve yüce Rab'bimize daha iyi hizmet etmekte bize yardım edebilir. ♦ (Çev: Ali Şimşek)

Diyaloğa Dayalı Savunmaları Anlamak

Hıristiyanlık hakkındaki her değerlendirme, önceden tasarlanmış bir gündemle ve somut kişilerce yapılır. Bu nedenle muhakememiz (akıl yürütme, yargılama) sağlam bir temele dayanmalı; ama aynı zamanda Tanrı Sözü'nü paylaştığımız bütün insanların, söylediklerimizi farklı yorumlayacağını da kabul etmeliyiz.

İnsanlar sizi rahatça dinliyor mu? Savunmacılıktan kaçının. Çok konuşmak hırsınızı dizginleyin ve bilgiçlikten uzak durun. Olumsuz tavırlardan kaçının. Karşınızdakinin sizi anlamasına yardım edin.

Tek başına kanıtlar yeterince ikna edicidir. İnanıklarınızın akla uygun olduğunu gösterin. Mesajınızı küçümsemek ya da geçerliliği konusunda tavizkâr davranmak, mesajınızın değerini düşürür. “Ya hep ya hiç; evet ya da hayır” tavrı, bu konuda doğrudur. Eğer olumsuz bir tepki almaktan korkmuyorsam, olumlu bir tepki alma şansımı artırmış olurum.

Karşılıklı konuşmalarda, söyleşilerde, kendi tezimi ikna edici biçimde ve açıklıkla ifade edebiliyorsam, başarılıyım. Yürekleri değiştirmek, Tanrı'nın işidir. Ani ve derinlemesine değişimler çok nadirdir. Karşımdakinin tavrında olumlu değişimler görebiliyorsam, başarılı oldum demektir.

Dürüstlüğümüzün hayati bir önemi vardır. Dürüstlüğün içinde, Tanrı'nın benim olmamı istediği gibi olmak da vardır: ilişkiler, zeka durumu ve ruhsallık. Dinleyicilerdeki değişim, doğrudan doğruya kaynağın – benim ve senin – inandırıcılığıyla orantılıdır!

Alıntılar, David K. Clark'ın *Dialogical Apologetics* (Baker, 1994)'ten uyarlanmıştır.

Notlar:

Bir Türk Teolojisi'ne Doğru

¹ Alister McGrath, *Evangelicalism & The Future of Christianity* (Downers Grove, IL: IVP, 1980).

² Lozan Bildirimi (Lausanne Covenant); 'Müjdecilik ve Kültür' (Evangelism & Culture), 10'uncu paragraf.

³ Sabah dua etmenin Güney Kore kültüründe daha önceleride var olduğuna dair bilgiyi, sözlü olarak birkaç Kore'li teolog'dan duymama rağmen, makalenin yazımı süresince bu bilgiye dair kaynak olarak kullanılabilen her hangi yazılı bir metin bulunamamıştır. Ancak Young-Gwan Kim'in Sungkyul Hıristiyan Üniversitesi'nde sunduğu 'The Confucian-Christian Context in Korean Christianity' doktora tezi bu konuda ilginç bir çalışmadır.

⁴ Ek 1'deki hikaye bu konuda faydalı bir düşünce sunmaktadır.

⁵ Os Guinness tarafından, *The Journey: Our Quest For Faith And Meaning* (Colorado Springs, CO: NavPress, 2001) adlı kitapta sayfa 119'da kullanıldıkları gibi direkt alıntılardır.

⁶ Bu konu hakkında okunması gereken bir kitap, James W. Sire'in *Habits of the Mind, Intellectual Life as a Christian Calling* (Downers Grove, IL: IVP, 2000) adlı çalışmasıdır.

⁷ Alman teolog Dietrich Bonhoeffer'in hayatı ve yazıları bu konu üzerine bende derin bir etki bırakmıştır. Nazi Almanya'sında Tanrı'nın doğruluğunu savunmaya çalışması, ve sonunda savaş son bulmadan birkaç hafta önce asılması onu bildiklerini yaşayan ve peygamber rolünü üstlenmiş bir teolog örneği kılmaktadır.

Elçilerin İşleri'nin Buyrukçu İçeriği Var mıdır?

¹ *Acts* (IVP New Testament Commentary Series) (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1995), 19-20.

² *The Message of Acts: The Spirit, Church & the World* (The Bible Speaks Today Commentary Series) (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1990), 27.

³ A. T. Robertson, *Luke the Historian in the Light of Research* (New York, NY: Scribner, 1920 [1936]), 34-35; Larkin, *Acts*, 18.

⁴ Walter L. Liefeld, *Interpreting the Book of Acts* (Grand Rapids, MI: Baker, 1995), 32.

⁵ Ben Witherington, III, *The Acts of the Apostles: A Socio-Rhetorical Commentary* (Grand Rapids, MI, Eerdmans, 1998), 98.

⁶ *Acts*, 17.

⁷ Liefeld, 117.

⁸ "The significance of the summaries for interpreting Acts," *Southwestern Journal of Theology* 33 (1990): 29-40.

⁹ *How to Read the Bible for All Its Worth* (2. baskı) (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1993), 100. Karizmatik Anglikan olan Michael Green (*30 Years that Changed the World: A Fresh Look at the Book of Acts* (Leicester: Inter-Varsity Press, 1993 [2002]), 259) aynı mantığı yürüterek aynı sonuca varıyor, şöyle: "Bütün Hıristiyanlar (başka) dillerle konuşmalı mı? İnanıyorum ki, Elçilerin İşleri'nin yanıtı kesin bir 'Hayır'. Diller, iyi Rab'bin bazı insanlara verdiği bir armağandır. Bana da verdi ve bunun için minnettarım."

¹⁰ William J. Larkin, *Culture and Biblical Hermeneutics: Interpreting and Applying the Authoritative Word in a Relativistic Age* (Grand Rapids, MI: Baker, 1988), 112.

¹¹ *Putting the Truth to Work: The Theory and Practice of Biblical Application* (Phillipsburg, NJ: P & R Publishing, 2001), 195.

Kimiz ve Nereye Gidiyoruz?

¹ Bu metin, çeşitli kaynaklardan özetlenmiştir. Bu konudaki güzel kaynaklardan biri, Aubrey Malphurs'un *Advanced Strategic Planning* (Grand Rapids, MI: Baker, 1999)'dur.

² Lee J. Colan, *Sticking to It: The Art of Adherence* (Dallas, TX: Cornerstone Leadership Institute, 2003), 11.

³ Malphurs, *Advanced Strategic Planning*, 226-235.

⁴ Aubrey Malphurs, *Vision for Ministry in the 21st Century* (Grand Rapids, MI: Baker, 1992), 48-51.

⁵ En iyi iki kaynak, Burt Nanus, *Visionary Leadership* (San Francisco, CA: Jossey Bass, 1992) ve Malphurs, *Vision for Ministry*.